

Universitat de València
Màster Universitari de Professor/a d'Educació Secundària
Innovació docent i iniciació a la investigació educativa

Ruta literària:

CARLES SALVADOR: EL POETA DE BENIMACLET

Francesc M. Antón Robles

Mercè Huerta Serrano

Albert Ninyerola Medina

ÍNDEX

1. Contextualització de la proposta	
1.1. <i>Caracterització del grup que realitzarà la proposta</i>	4
1.2. <i>Justificació de la ruta literària</i>	4
1.3. <i>Objectius generals de la ruta literària</i>	4
1.4. <i>Aspectes de la programació del curs vinculats a la proposta</i>	5
1.5. <i>Data de realització</i>	6
1.6. <i>Durada prevista</i>	6
1.7. <i>Textos literaris a partir dels quals es fa la proposta i llocs on es recitaran</i>	7
1.8. <i>Participants de la ruta</i>	8
2. Seqüència prevista d'activitats	
2.1. <i>Proposta d'activitats</i>	8
2.1.1. <i>Abans d'eixir</i>	8
2.1.2. <i>Durant la ruta</i>	9
2.1.3. <i>En tornar</i>	10
2.2. <i>Dietari</i>	10
2.3. <i>Mapa de la ruta</i>	13
3. Avaluació	13
3.1. Rúbrica d'avaluació	14
4. Conclusions	15

5. Recursos bibliogràfics	
<i>5.1. Bibliografia</i>	16
<i>5.2. Webgrafia</i>	17
6. Annexos	
<i>6.1. Annex I. Poemes seleccionats</i>	18
<i>6.2. Annex II. Imatges de la ruta literària</i>	28

1. CONTEXTUALITZACIÓ DE LA PROPOSTA

1.1. Característiques del grup que realitzarà la proposta

Aquesta ruta literària va dirigida a l'alumnat de 2n de batxillerat de l'IES Ferrer i Guàrdia de Benimaclet. Durant aquest curs els alumnes s'han apropiat a la literatura catalana del segle XX i han estudiat les característiques de la poesia d'aquest període. Amb la ruta pretenem vincular aquest treball amb la realitat del seu barri.

1.2. Justificació de la ruta literària

L'any 2015 es compleix el 60 aniversari de la mort de l'escriptor i gramàtic valencià Carles Salvador. Es tracta d'un autor especialment vinculat al barri de Benimaclet, on va viure una part important de la seua vida, va desenvolupar la seua tasca pedagògica i finalment va morir. És per aquests dos motius, per la nostra vinculació a aquest barri i per l'homenatge que es fa aquest any a la seua figura, que hem decidit elaborar una ruta literària a partir de la poesia de Carles Salvador al barri de Benimaclet.

A més, hem volgut dirigir la nostra proposta a l'alumnat de l'IES Ferrer i Guàrdia, per tal d'apropar-los-hi la poesia d'un autor força present en el seu entorn, ja que al barri trobem una escola i un carrer amb el seu nom, a banda que se li han fet diversos homenatges, com per exemple a la trobada d'escoles en valencià que es va fer al barri el 2010, o l'homenatge que l'AVL va portar al Centre Instructiu Musical aquest mateix any.

1.3. Objectius generals de la ruta literària

Els objectius que ens hem plantejat a l'hora d'elaborar aquesta ruta són els següents:

- Donar a conèixer l'obra poètica de Carles Salvador a l'alumnat de l'IES Ferrer i Guàrdia.

- Facilitar una lectura comprensiva de la poesia de Carles Salvador, a partir de la connexió de significats i vivències.
- Vincular la literatura en general i la poesia de Carles Salvador en particular amb els paisatges que són habituals per als alumnes.
- Fer conscients als alumnes que el paisatge, en aquest cas urbà també, ens vincula a la nostra història i a la història de la nostra cultura.

1.4. Aspectes de la programació del curs vinculats a la proposta

El Decret 102/2008 del Currículum de 2n de Batxillerat recull entre els continguts determinats per a aquest període acadèmic, entre d'altres, el següent: “La poesia des del segle XX fins a l'actualitat. Carles Salvador, Xavier Casp, Vicent Andrés Estellés i Maria Beneyto.” D'aquesta manera, la figura de Carles Salvador forma part del currículum acadèmic i es vincula a la seua obra poètica (l'autor va escriure també narrativa i assaig i va destacar en la seua tasca gramatical).

Així mateix, un altre contingut que s'estableix per a aquest període és la “Consolidació de l'autonomia lectora i estima per la literatura com a font de plaer, de coneixement d'altres mons, temps i cultures.” Igual com pel que fa a obres breus, ens diu: “Lectura, estudi, comentari i valoració crítica d'obres breus i de fragments representatius de les distintes èpoques, gèneres i moviments, de manera que es reconeguen les formes literàries característiques, es prenga consciència de la constància de certs temes i de l'evolució en la manera de tractar-los.” D'aquesta manera, considerem que treballar amb els alumnes la lectura i reflexió al voltant dels poemes que hem seleccionat de Carles Salvador pot estimular l'alumnat a apropar-se a un gènere literari que sovint els crea certa temor, ja que el troben difícil i llunyà. Una lectura guiada i situada, en canvi, els pot ajudar a perdre la por a la lectura poètica.

Un altre contingut que hi trobem al decret és el de la “Utilització autònoma de la biblioteca del centre, de les de l'entorn i de biblioteques virtuals” o la “Composició de textos literaris o d'intenció literària a partir dels models llegits i comentats”. D'aquesta manera, l'alumnat pot apropar-se a la biblioteca del centre per recopilar

informació sobre l'autor així com també per ampliar-ne la lectura. Igualment, en el treball que presentem s'incorpora la reflexió i comentari al voltant dels textos llegits.

Finalment, pel que fa a les proves d'accés a la Universitat en la matèria de llengua i literatura, en l'àmbit de la poesia, s'hi estableixen cinc temes, que són, a grans trets: "Describeu les tendències més rellevants de la poesia en el període que va des de la postguerra fins a finals dels anys 70. Explica les aportacions de Vicent Andrés Estellés al gènere poètic, Explica les característiques més importants de la producció poètica de Salvador Espriu, Describeu les característiques bàsiques de la poesia actual. I La poesia de Miquel Martí i Pol ha aconseguit un gran ressò social. Explica-ho i raona-ho." Així, tot i que no hi ha un tema concret sobre la figura del nostre poeta, les seues aportacions caldria situar-les en el primer tema, és a dir, en aquell que fa referència a les tendències poètiques des de la postguerra als anys 70, on la tasca poètica i la intenció renovadora de Carles Salvador van esdevenir decisives en un període massa ancorat encara en les tendències renaixencistes del període anterior.

1.5. Data de realització

La ruta es realitzarà l'última setmana de gener dins dels segon trimestre del curs i coincidint amb la data de naixement del poeta (20 de gener). Una vegada passat nadal i quasi en la meitat del curs.

1.6. Durada prevista

Aquesta ruta literària es desenvolupa al llarg de 3 km i està prevista que es realitze durant un matí. S'iniciarà i s'acabarà en el mateix punt, és a dir en l'IES Ferrer i Guàrdia de Benimaclet.

La ruta començarà a les 8h en la porta de l'IES, i caminant, anirem fins als diferents punts que hem assenyalat. El nostre viatge literari tindrà una extensió concreta fins les 15h de la vesprada, que serà quan tornarem cap a les portes de l'IES. Així doncs, en 7 hores haurem fet aquesta activitat literària per Benimaclet.

1.7. Textos literaris a partir dels quals es fa la proposta i llocs on es recitaran

Els 8 poemes a recitar han sigut seleccionats principalment dels següents llibres: *Carles Salvador. Poesia i Elogi de la meua terra i altres poemes*. Es van triar els poemes a partir de la relació que establien amb diferents moments de la seua vida i de la seua etapa al barri. Així, van des del naixement fins a la mort, passant per la falla, l'església, la taverna i el centre musical entre altres. I és per això que han de ser recitats en els 9 llocs on pertoca segons el tema triat: la casa del poeta si tractem el tema del naixement, el cementeri si parlem de la mort, la falla del barri si estem parlant del món faller, i finalment l'església, la taverna i el centre musical, si ens fixem en elements propis del barri de Benimaclet.

Aquests poemes i llocs es troben en la següent graella:

Lloc	Poemes
IES Ferrer i Guàrdia	<i>Elogi de la meua terra</i>
Casa de Carles Salvador	<i>Elogi vilatà</i>
Escola	<i>Elegia tercera</i>
Carrer Carles Salvador	<i>El Turment en el goig</i>
Falla	<i>La gran falla</i>
Plaça	<i>Campanar vibrant</i>
Carrer Alegret	<i>Carrer Alegret</i>
Horta	<i>Caminet per l'horta</i>
Cementeri	<i>Elegia</i>

1.8. Participants de la ruta

En la següent graella presentem les persones que han llegit els poemes de Carles Salvador i que apareixen en el vídeo que hem enregistrat.

Poemes	Participants
<i>Elogi de la meua terra</i>	Professorat del CEIP Pare Català i AMPA IES Ferrer i Guàrdia i alumnat.
<i>Elogi vilatà</i>	Alumnat de 6é del CEIP Pare Català
Elegia de tercera	Professorat i Alumnes de 4t del CEIP Carles Salvador
<i>El turment en el goig</i>	Aina Thous, Pep Domínguez mestres del CIM
<i>La falla gran</i>	Lola (Fallera de Baró de Sant Petrillo)
<i>Campanar vibrant</i>	Albert, Maite, Elena, Virgínia, Xavi (Xicotet comerç de Benimaclet)
<i>Carrer Alegret</i>	Xavi Sarrià (músic i escriptor)
<i>Caminet per l'horta</i>	Àlvar Carpi, Pepe Meseguer, Natxo (Horts Urbans)
<i>Elegia</i>	Ferran, Saoret, Joan (Assemblea de veïns)

2. SEQÜÈNCIA PREVISTA D'ACTIVITATS

2.1. Proposta d'activitats

2.1.1. Abans d'eixir

Les setmanes prèvies a la ruta treballarem a classe la figura de Carles Salvador. Començarem per veure quins són els coneixements que tenen els alumnes sobre l'autor i quin pensen que és el lligam que té amb el barri.

També els parlarem de la vida de l'autor i de les seues obres més importants, així com de les característiques de la seua poesia.

Després dividirem la classe en 9 grups i a cada grup li assignarem un lloc del barri que manté algun vincle amb el poeta (són els punts que hem seleccionat per a la ruta). Posteriorment, els alumnes hauran de triar dos o tres poemes entre la tria que els hem facilitat per llegir en aquell lloc. Caldrà que els alumnes preparen la lectura així com una xicoteta explicació de cada poema per a la resta de companys.

També haurem de preparar una autorització per a eixir del centre que hauran de signar les famílies.

2.1.2. Durant l'eixida

Els alumnes disposaran d'un mapa on hi haurà assenyalats diferents llocs de barri, que estaran numerats (de l'1 al 9). Iniciarem la nostra ruta pel número 1, que és el del nostre institut. Després de llegir els poemes que hem preparat, passarem per la casa on va viure, al carrer de Nostra Senyora de l'Assumpció, número 1, d'allí al CEIP Carles Salvador, col·legi de Benimaclet que porta el seu nom en homenatge a la tasca pedagògica, literària i gramatical del nostre autor i la seua vinculació al barri. Posteriorment ens dirigirem al carrer que porta el seu nom i a la falla, que juntament amb el CIM (Centre Instructiu Musical) van homenatjar l'autor amb una placa que es pot llegir al carrer. D'allí ens dirigirem a la plaça, concretament a l'església, un espai amb què l'autor se sentia vinculat i d'allí al carrer Alegret, del qual podem trobar referència a la seua poesia.

Tot seguit ens dirigirem a l'horta, ja que aquest espai va tenir un paper important en la seua poesia, sobretot als inicis i al final de la seua obra. Finalment, pararem al cementeri, on es troba soterrat l'autor, al costat de la seua mare, tal com va desitjar. D'allí tornarem a l'institut i finalitzarem la ruta.

En cada punt dels assenyalats ens trobarem amb persones del barri que ens llegiran el poema que hem seleccionat per a cada lloc. Després d'escoltar-lo, els alumnes llegiran els poemes que ells han seleccionat i parlarem del que ens transmet la seua poesia i de la relació del lloc en què ens trobem amb la vida i l'obra de l'autor.

2.1.3. Després, en tornar

Els alumnes faran una valoració de la ruta, remarcant els aspectes que més els han cridat l'atenció. Després, amb les reflexions dels alumnes elaborarem un mural que penjarem a l'aula, on es recolliran les valoracions més destacables de la nostra ruta i serviran per sintetitzar el treball realitzat.

A més a més, com a tancament de la nostra activitat comptarem amb la presència a l'aula de Joan Ortega, ex-alumne de Carles Salvador en els anys 50, amb qui mantindrem una conversa al voltant de la figura del poeta, de la seua vinculació amb el poble i de la seua tasca de mestre. En definitiva, es tracta de facilitar una trobada intergeneracional que apropie els alumnes a la figura real de Carles Salvador.

2.2. Dietari

Aquesta ruta literària té com a activitat dinàmica i com la que més involucrarà l'acció i participació dels alumnes, la realització físicament d'un recorregut pel barri de Benimaclet que els portarà a conèixer d'una forma més significativa l'obra poètica de Carles Salvador, justament on va i per a on va ser escrita.

Al voltant dels llocs capçals d'altres escriptors, com ara Josep Pla o Jacint Verdaguer, s'ha escrit tota una bibliografia paisatgística molt completa. Trobar-se en el mateix lloc que un escriptor quan va escriure sobre un tema determinat en un lloc determinant (entenent el poema) és de les millors maneres d'apropar-se a una figura literària, com ara és el poeta del barri de Benimaclet.

Un lloc literari, com poden ser la casa museu d'un escriptor, on està soterrat, uns objectes personals, una placa que diu: *Aquí va viure N...* etc. són la millor manera d'endinsar-nos en un escriptor. Són llocs que queden per a sempre immortalitzats.

Aquesta activitat grupal consisteix en llegir textos seleccionats en un lloc clau i important per a l'obra i també per a la figura d'una persona literària.

Ens centrem ara en la seqüència de l'activitat; abans, durant i després d'eixir, les hores quan es farà la ruta, els moments de descans com és l'hora d'esmorzar i la

durada prevista que tenen els 3 km de recorregut literari.

1. Abans d'eixir. S'haurà d'elaborar un dossier de poemes, i per a la seua elaboració trobem bones les dues opcions següents: que el professor done als alumnes els poemes que es llegiran durant la ruta o que siguen els mateixos alumnes els qui busquen en internet o en llibres de la biblioteca els poemes que s'han proposat per a fer la ruta. El dossier s'haurà de portar en mà, de manera individual, el dia de la ruta.

9:00 h	Eixirem tots junts des de la porta de l'IES. La ruta comença ja aquí, recitant el primer poema: <i>Elogi de la meua terra</i> . Amb el dossier de textos en la mà, iniciem la ruta.
--------	---

2. Durant l'eixida. L'activitat ens condueix en aquest punt a la recitació dels poemes dels mateixos alumnes, però a qui va adreçada aquesta recitació? Els alumnes es trobaran amb persones del barri que els recitaran i amb qui intercanviaran poemes i impressions sobre aquests. Al cap i a la fi, els alumnes ja han treballat Carles Salvador i la seua obra poètica, ara falta transmetre-la.

Els alumnes han de participar activament en la ruta; una petita i senzilla dramatització, no només recitació, d'un o dos dels poemes triats seria molt desitjable i bo a l'hora de la puntuació de l'activitat.

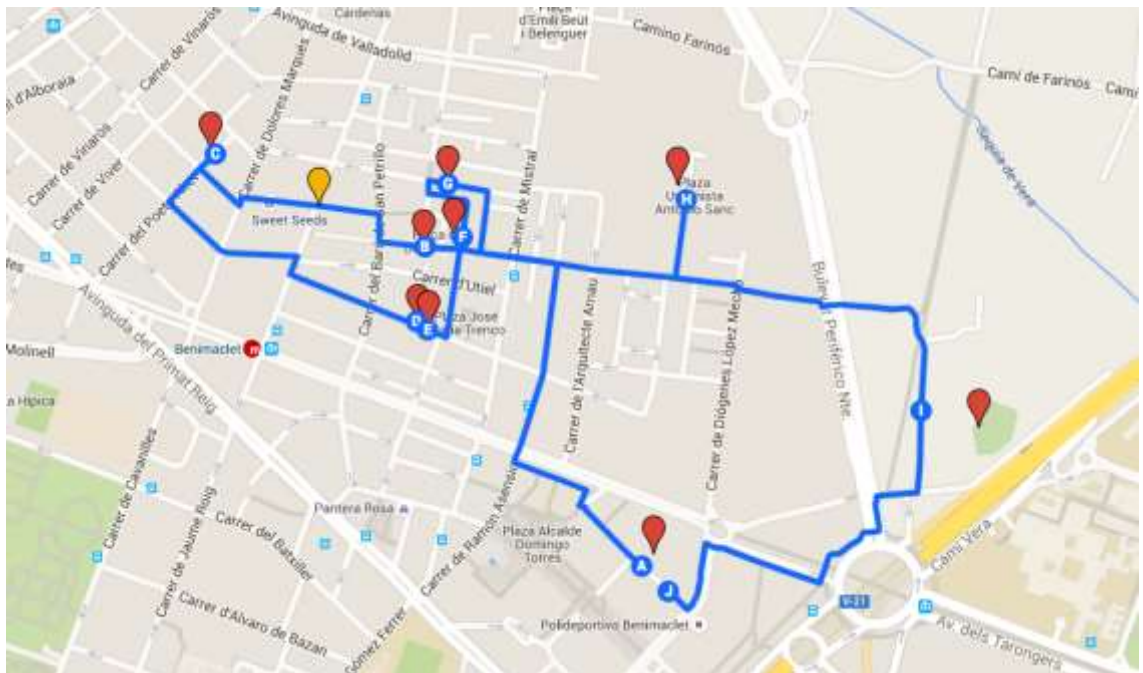
9:30 h	A aquesta hora llegirem <i>Elogi vilatà</i> . Ho farem enfront de la façana de la casa del poeta.
10 h	Com a tercer poema llegirem <i>Elegia de tercera a l'escola Carles Salvador de Benimaclet</i> .

	D'ací caminarem cap al lloc on es trobava l'antiga escola al carrer Manuel Castellanos on el poeta impartia classes.
10:30 h	Ara, en el carrer Carles Salvador llegirem <i>El turment en el goig</i> sota la placa commemorativa que el CIM i la falla va col·locar en el seu carrer per tal recordar el 50 aniversari de la seua mort.
11 h	Farem l'esmorzar al Centre Instructiu Musical, lloc molt freqüentat pel poeta.
11:30 h	Seguidament anirem a la Falla i llegirem <i>La falla gran</i> . Així fem homenatge a la dedicació i participació del poeta en el món de les falles de Benimaclet.
12:00 h	En la Plaça de Benimaclet llegirem <i>Campanar vibrant</i> . Lloc estratègic i important en la vida de l'autor.
12:30 h	En el carrer Alegret es llegirà <i>Carrer Alegret</i> . Carrer antic de Benimaclet que ens recorda l'esperit antic de poble de l'horta.
13:00 h	Amb vistes a l'horta llegirem

	<i>Caminet per l'horta.</i> Lloc per on el poeta solia passejar.
13:30 h	I finalment, en el cementeri, es llegirà <i>Elegia</i> . L'últim racó on va voler estar el nostre poeta.
13:30 h	El grup arriba de tornada de la ruta literària a l'IES.

- Després de l'eixida. A mode de valoració global de la ruta, els alumnes, amb el professor avaluarem tot el recorregut, argumentant amb punts a favor i en contra el transcurs de l'activitat.

2.3. Mapa de la ruta

3. AVALUACIÓ

Pel que fa a l'avaluació, hem individualat els següents aspectes:

- La implicació de l'alumnat en el treball previ: la lectura comprensiva dels poemes proposat, la tria justificada i raonada i l'explicació elaborada per als companys.

2. L'intent d'entendre i fer seus els poemes de Salvador.
3. La participació activa durant la ruta.
4. La reflexió posterior sobre el treball realitzat.

3.1. Rúbrica d'avaluació

Per tal de facilitar i objectivar la nostra avaluació de l'aprenentatge de l'alumnat hem elaborat una rúbrica que contempla els següents aspectes:

	Assolit	Poc Assolit	No assolit
1. Implicació de l'alumnat en el treball previ: Lectura comprensiva de poemes, tria justificada i raonada i explicació elaborada per als companys.	<p>L'alumne busca els poemes en casa, en la xarxa, o en la biblioteca.</p> <p>L'alumne argumenta i raona perquè ha triat uns poemes determinats.</p> <p>L'alumne sap el tema del poema que ha triat i ho explica en classe.</p>	<p>L'alumne busca els poemes però no els presenta en classe.</p> <p>L'alumne argumenta algun motiu sobre la tria però dubta.</p> <p>L'alumne proposa un tema però no sap vertaderament de què parla.</p>	<p>L'alumne no ha buscat prèviament els poemes que es tractarien en classe.</p> <p>L'alumne no sap perquè ha triat eixos poemes.</p> <p>L'alumne no sap quin és el tema del poema i per tant, no pot explicar-ho als companys.</p>
2. Grau d'enteniment i implicació en els poemes. Atenció i interès.	L'alumne mostra durant tot el procés de tria i explicació de poemes un gran interès.	L'alumne s'implica però no durant tot el procés.	L'alumne no mostra en cap moment del procés interès o atenció pel tema.
3. Participació activa en la ruta. Bona lectura individual en	L'alumne té un paper actiu durant l'execució de la ruta literària: llegeix en veu alta,	L'alumne no està ni actiu ni passiu; sinó que va canviant durant tota la ruta. Llegeix	L'alumne no s'implica en la recitació dels poemes. No llegeix cap poema i està

veu alta. Gestualitat i dramatització. Volum i to de veu.	gesticula i té un to de veu adequat per al seu auditori.	el poema en veu alta però no té un to de veu adequat, i no gesticula. Està hieràtic.	completament passiu.
4. Reflexió posterior sobre el treball realitzat. Avantatges i desavantatges.	L'alumne fa una reflexió oportuna i argumentada sobre tot allò que ha après durant la ruta, i aporta noves propostes per al futur.	L'alumne té una escassa idea sobre allò que s'ha fet en la ruta i no aporta noves propostes.	L'alumne no sap què s'ha fet durant la ruta i és indiferent cent per cent. No aporta res al grup.

4. CONCLUSIONS

En aquesta ruta literària hem incidit especialment en la coneixença de Carles Salvador per mitjà de l'expressió oral de la poesia, amb un recital de diferents poemes de l'autor a càrrec de la gent arrelada al barri de Benimaclet i a tots els llocs físics d'aquest barri que van ser rellevants en la vida de l'autor. Llocs com ara, la casa del poeta per a tractar el tema del naixement, l'IES Ferrer i Guàrdia i l'escola per a parlar dels seus temps com professor, la falla del barri per a parlar del món faller, l'església, la taverna, el centre musical, la plaça, el Carrer Alegret, l'horta per a tractar elements propis del barri de Benimaclet, i finalment el cementeri per a parlar de la mort.

Aquesta activitat no és habitual en el treball d'aula, per això hem considerat important que els alumnes perceben la poesia com es viu, com la viu qualsevol persona sense importar el seu treball, la seua procedència o el seu estatus social. Creiem que la recitació per part de la gent del barri dels poemes és un punt fort de la nostra proposta literària ja que implica i mou a molta gent. Igualment, un fet remarcable és que els alumnes hagen treballat abans la figura del poeta i les característiques del seu poema, ja que d'aquesta manera pensem que poden gaudir més de l'activitat.

A més a més, per mitjà d'aquesta activitat transversal hem aconseguit implicar gran part de la comunitat educativa, amb un projecte que ha anat més enllà del centre educatiu i on han col·laborat mediadors com professors, directors, botiguers, treballadors de diferents àmbits, músics i alumnes que han redescobert la seua responsabilitat per a transmetre la poesia d'un autor quasi oblidat i desconegut per als alumnes de secundària. Una tasca, doncs, que ha pretés despertar l'interés de tots els participants i que vincula l'alumne amb el seu entorn de Carles Salvador.

També pensem que nosaltres mateixos ens hem implicat tant com per a descobrir Carles Salvador. No tots els integrants del grup coneixíem aquest poeta, ni tan sols el seu barri. Doncs, és un punt fort el haver-hi conegut la seua obra poètica, i poder així estendre-la als nostres futurs alumnes, i per què no, fer la ruta que amb aquest treball estem proposant.

L'obra de Carles Salvador s'ha d'expandir per les aules i per la gent. El coneixement que té el seu barri no és el que es mereix una obra tan arrelada a Benimaclet, i la pròpia ciutat de València ha de conèixer aquest autor i aquesta obra. Per aquests motius hem volgut afegir una senzilla aportació per contribuir a què l'obra de Carles Salvador tinga el reconeixement que, en la nostra opinió, ha de tindre.

5. RECURSOS BIBLIOGRÀFICS

5.1. Bibliografia

BARREDA, P. (2009). *Carles Salvador: una vida en imatges*. Benassal: Fundació Carles Salvador.

BLASCO, R. (1981) *Poesia. Carles Salvador*. València: Institució Alfons el Magnànim

FERRER, M., PERAIRE, J. (1990). *Carles Salvador: unitat didàctica*. València: Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa

LÓPEZ-PAMPLÓ, G. (2011) *Elogi de la meua terra i altres poemes. Carles Salvador*. València: Bromera

SALVADOR, CARLES. (1981). *Carles Salvador. Poesia*. València: Biblioteca d'autors valencians.

SALVADOR, CARLES. (2011). *Elogi de la meua terra i altres poemes*. València: Bromera.

SIMBOR, VICENT. (1983). *Carles Salvador i Gimeno: Una obra decisiva*. València: Diputació Provincial de València.

SIMBOR, V. (1983). *Carles Salvador: política i nacionalisme*. València: Eliseu Climent

SIMBOR, V. (1993) *Antologia poètica. Carles Salvador*. València: Consell Valencià de Cultura

SIMBOR, V. (2008). *Carles Salvador, 1893-1955*. Barcelona: Fundació Josep Irla.

5.2. Webgrafia

Fundació Carles Salvador (2012) *Carles Salvador- La llarga vida de les paraules (Documental)*. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=YxC-4ZzWPIs> [última consulta 12.01.16]

Universidad CEU Cardenal Herrera (2015) *Conferències Exposició "Carles Salvador i el seu temps"*. Recuperat de <https://www.youtube.com/watch?v=vgevspAhiXU>. [última consulta 12.01.16]

6. ANNEXOS

6.1. Annex I. Poemes seleccionats

ELOGI DE LA MEUA TERRA

Si jo anés lluny no sé on me detindria;
en cada cim faria el cap enrere;
de dalt estant voria ma València
i el món restant em semblaria pobre.

Ni aquell carrer de gratacels immensos,
ni aquell saló de dansarines belles,
ni aquell brogit de màquines i màquines.
Sols esta pau, este cel i esta terra...

També esta mar.

Si jo anés lluny, la proa
del meu vaixell sabia – cada dia –
de l'enyor d'un únic meridià.

Però de nit, resseguint les estrelles,
mon esperit tornaria's seré
en esguardar el banderí de l'Óssa.

ELOGI VILATÀ

Quan baixes a Ciutat

M'assente al capvespre a un cafè

Per veure passar pel carrer

La massa inharmònica

De gent que va i ve.

Les hores deixen volar.
I mentre recorde els camins
Dels boscos de pins
Que són isolats, lluny de Vila,
Del cor se'm desprèn un esquinç.

On va aquesta gent que ha passat
Brunzint xarramecs a bondó
De pressa i sens tindre temor
Dels autos que atronen la rua
Fent nova, sinistra cançó?

A Vila, i en ser capvespral,
No hi ha més sorolls per sentir
Que el pas tot calmós d'un veí,
L'amiga campana que dringa
I el cant de proper teuladí.

Ciutat és un centre de llums,
De música folla, estrident,
De vidres, metalls, d'insistent
Anar i tornar, de flastomies,
Rialles, de viure en turment.

Al poble, la vida s'escola
tranquil·la, sens nafres ni planys;
és senda allunyada d'afanys;
l'eterna, calmosa carreta
que porta i s'endú nostres anys.

Quan baixo a Ciutat
M'assento al capvespre a un cafè
Per veure passar pel carrer
La massa de gent que un equívoc
Fa creure que viu en el bé.

ELEGIA TERCERA

Eixirà el sol d'enmig les aigües blaves
vestint de llum el camp i la muntanya.
Cada bri d'herba el verd farà més tendre
i tota flor tindrà el color dels àngels.
El cel podrà rentar el blau de l'aire
i els pardalets obrint llurs becs de vidre
faran un cant ben dolç, tot harmonies.
En el comerç del dia, els vels de seda
del cerl, guarnits de llum, oh estrelles nues,
faran llurs plecs suaus entre les núvoles
de bells fistons de rosa.

Començarà de nou la vida. L'home,
desensonyat, cansat i las encara
pel feinejar passat, antic de dies,
es posarà de nou, els membres tensos,
a treballar i curt li serà el dia
car els afanys del viure mai no atura.
I mentrestant el sol farà el viatge
cap al Ponent afrós. Mare Natura
farà més verda l'herba. La muntanya
tindrà més blaus. La mar, més blanca escuma.
L'home, rendit, tindrà més cobejances.

EL TURMENT EN EL GOIG

T'he besat, qui m'ho diria!
T'he besat i m'has besat.
El meu llavi al teu s'unia
En un bes allargassat
I ara sabem l'ambrosia
De l'amor que hem infantat.

T'he besat, qui m'ho diria,
T'he besat damunt el pit.
Tinc al cor la malaltia
D'aquest Amo infinit
Que només es guariria

Besant-te llavis i pit

LA FALLA GRAN

D'antic et ve, ma Terra, la cançó

I tots els anys et mostres com antany;

Sempre has posat la teua ambició

A fer cremar els símbols de l'engany.

Oh Terra d'on sóc eixit!

Entre música i rialles

Mostres el seny i el sentit.

Tens per les falles forta obsessió

Perquè del cor del Poble són afany;

Guspira i flama i foc d'aquell tió

Que crema i anihila i no fa dany.

Poble de foguera al pit!

Entre música i rialles

Mostres el seny i el sentit.

És pia i clara aquella visió

Que tens de l'home que et posa el parany

I et predica la remissió

Mentre et dessagna i augmenta son guany.

Al foc amb la Mort junyit!

Entre música i rialles

Mostres el seny i el sentit.

Ah, poble meu, cansat de dar perdó

I de cremar els símbols de l'engany;

Tot palpitant de calda il·lusió

Has fet la Falla Gran de l'averany.

Fum i cendra un món d'oblit.

Entre música i rialles

Mostres el seny i el sentit.

CAMPANAR VIBRANT

Hi ha festa al poble

I vibra de goig el campanar.

Les campanes són preses de follia

I busquen la clara llibertat;

Fan esforços per llançar-se al carrer

De cap

I volten i més volten

Ertés les faldilles voleiants.

La pedra tostada pel sol

És vibrant

I canta l'hora, el matí i el dia

I canta el sol amb veus de metall.

És diumenge en festa;

La gent ha desertat

-mudada i joiosa-

Dels bancals.

Vibra el campanar i crida

A missa, a riure i a gojar,

Canta el gegant de pedra

L'harmònica pietat.

Les pedres s'apreten per no caure

Damunt les pedres del carrer en soledat.

La missa ja comença.

La gent és dins la nau.

Les campanes són preses de mutisme,

Navega la gent resant,

I encara del gegant tremola

Son cor vibrant.

Carrer Alegret

Miren ací si hi ha alegria

en este Benimaclet
que al carrer més trist de tots
és el carrer Alegret

Camínet per l'horta

Camínet per l'horta vora
la séquia i el canyar
que cant a la veu de l'aire
salobre pintat de blau.
Camínet de l'alqueria
tota mudada de blanc
i guarnida de geranis
amb taques, al sol, de sang.
Camínet de l'horta verda,
amb seien per descansar
Sota l'ombra de l'olivera
ens vàrem prendre les mans
i renovàrem paraules
del nostre dolç estimar.
El cel tenia àngels rossos
i amor els nostres esguards.
El somrís a les parpelles
es penjava endormiscat
I jo et deies i em volies

I tu em prenies les mans
Caminet de l'horta bella:
tinc de tu els records més grats!

Elegia

Res no em fa goig del que al món no és perenne;
tot el caduc em fa por i tristícia;
tan sols la mort i el bon Déu que tot ho ompli
tenen ressò dins mon cor fet tenebra.

Veig lluny de mi la clarar del migdia
i aquells afanys que em donaven victòries;
ni l'alta amor, ni el desig de ventura
són prou daler per sostindre'm les ànsies.

¿Per què ha fugit del meu llavi el somriure
i del meu cor la floreta olorosa?
¿Per què la llum de les hores de l'alba
ara és la fulla d'acer que em traspassa?

¿Quines cançons em podrien fer moure
llargues o curtes tonades antigues?
¿Quins ulls de dona podrien donar-me
un bri de vida que no em fóra amarga?

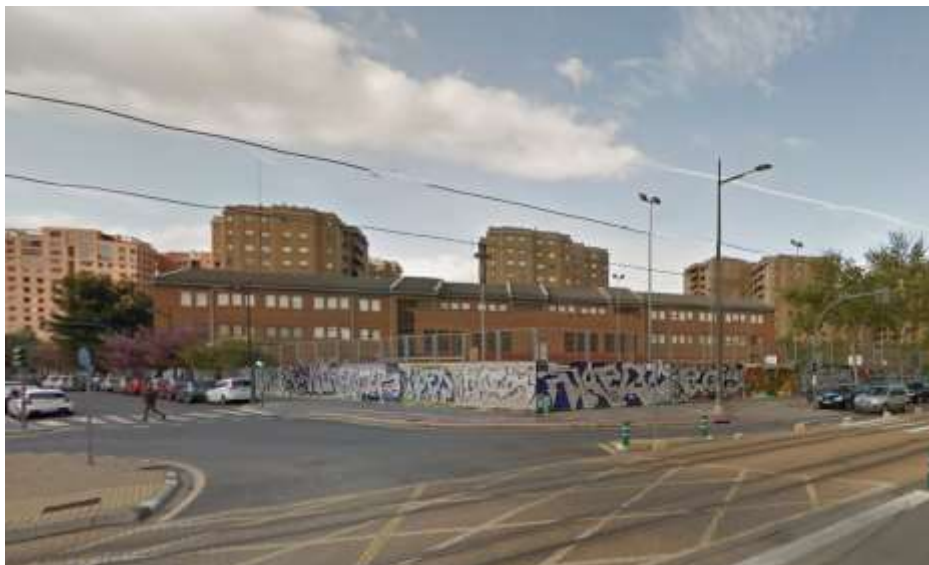
No hi ha resposata plausible, ni en falta,
ja que, transit, el meu cor res no enyora.
Ni la paraula desitge que em diguen
puix que també és moridora la verba.

Tot moridor! Entre el cel i la terra
tot és ben ple de despulles i espectres.
Res ja no és ver sinó Déu immensíssim,
i aquesta Dama, la Mort, que s'atansa.

Ja res d'humà, terrenal, no demane,
puix que Natura és un fals espectacle.
Mon ideal és la Mort, la drecera
que conduïx al bon Déu que perdona.

Vinga'm la Mort i el bon Déu; que s'espolsen
les meues cendres mortals, massa eixutes,
i que s'esborre del món la memòria
d'aquest il·lús que va creure en la Vida.

6. 2 Annex II. Imatges de la ruta literària

A. IES Ferrer i Guàrdia

B. Casa on va viure Carles Salvador

C. CEIP Carles Salvador

C. Placa homenatge al CEIP Carles Salvador

C. La Cooperativa (Antiga escola on va impartir classes)

D. Carrer Carles Salvador

D. Placa Homenatge 50 anys

E. Falla Baró de Sant Petrillo

F. La plaça de Benimaclet

G. Carrer Alegret

H. L'horta de Benimaclet

I. Cementeri

Joan Ortega (exalumne)